

TÜRK KÜTÜPHANECİLİĞİ

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ BÜLTENİ

6. Cilt

1992

1. Sayı

BAZI OLAYLAR ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

"Geleceğin Kütüphaneleri"

1995 yılında İstanbul'da toplanacak olan IFLA Genel Konferansı'nın ön hazırlıkları ilerliyor. IFLA Yönetim Kurulu TKD Genel Başkanlığı'nın önerilerini göz önüne alarak bazı kararlar verdi. Bunlardan biri genel konferansın toplanacağı günlerle ilgili idi: 20-26 Ağustos 1995 tarihleri uygun bulundu. Ayrıca, IFLA Yönetim Kurulu, gönderilen 'logo' eskizleri arasında bir seçme yaparak, bunların birini Genel Konferansın logosu olarak benimsedi. Kabul edilen bir diğer husus ise, Genel Konferans ana ve alt temalarının belirlenmesi idi. TKD, bu konuda bir duyuru yaparak kütüphanecilerin önerilerini derlemişti. Bunlar İngilizceye çevrilerek IFLA Genel Sekreterliğine gönderildi. IFLA Yönetim Kurulu bu öneriler arasından bir ana ve beş alt tema çıkardı. Kabul edilen ana tema "Geleceğin kütüphaneleri" oldu.

Yeni bir yüzyıla girerken Dünyamız büyük değişimlerin çalkantısını yaşıyor. 20'nci Yüzyılın sonlarına gelirken dünya haritasında büyük değişiklikler oldu. Kendini yetmiş yılı aşkın bir süre zorla kabul ettiren bir ideoloji imparatorluğu darmadağın olurken, utanç duvarları yıkıldı yıllarca onun sömürgesi altında kalmış olan ülkeler hızla bağımsızlıklarını ilân ettiler ya da yapay bölünmeden kurtularak birleştiler. Avrupa'da, Asya'da bir çok yeni devletler kuruldu. Bu gelişmeye paralel olarak yeni siyasi anlayışlar ve davranışlar ortaya çıktı. Ekonomi dünyası yeniden yapılanmanın sancıları içinde. Yüzyılın sonunda bilim ve teknolojide ortaya çıkan baş döndürücü gelişmeler bütün alanları etkisi altına aldı. İletişim teknolojisindeki akıl almaz gelişmeler yalnız Dünyayı değil, evreni de daha bir küçülttü. Bilginin kaydedildiği yeni yeni ortamlar ortaya çıktı. Bu da kütüphanecilik alanında bir süredir düşünülen önemli bir soruyu akla getirdi: Geleceğin kütüphaneleri ne ve nasıl olacak?

Soru bununla da kalmıyor elbette: Geleceğin kütüphane yapıları nasıl olacak? Geleceğin kütüphanecisi hangi niteliklere sahip olmalı? Geleceğin kütüphanesinde verimli bir hizmet nasıl sunulabilir? Geleceğin kütüphane materyalleri nasıl olacak ve hizmete nasıl sunulabilecek? Ve, daha üzerinde düşünülebilecek bir çok soru! Bunların hepsi de kütüphanelerin geleceği ile yakından ilgili, çözüm ve cevap bekleyen sorular!

Bu bakımdan, IFLA Yönetim Kurulu'nun 1995 yılı Genel Konferansı'nın ana teması olarak seçişinde büyük bir isabet vardır ve bu çok gerçekçi bir yaklaşımı ortaya koymaktadır.

"Yasaklı kitap" konusu

20 Ekim 1991 seçimlerinden sonra kurulan hükümetin Kültür Bakanı sayın Fikri Sağlar, selefi sayın Namık Kemal Zeybek gibi, 'yasaklı kitap' konusuna büyük önem veriyor ve bunu "yasakları yasakladık" sözleri ile belirtiyor.

Düşüncelerin, anlayışların ve tutumların büyük evrim geçirdiği dünyamızda sayın Bakanların bu davranışlarını benimsemek imkânsız. Zaten kütüphaneciler açısından kitap yasaklama (veya yaygın deyimle, sansür) aslâ düşünülmecek bir konudur. Ne var ki, çeşitli dönemlerde bir takım yayınlar ya mahkeme kararları, ya hükümet karamameleri, ya da sıkıyönetim dönemlerinin yetkili makamlarınca yasaklanmış; kütüphaneciler de o tür yayınları, buyruklar uyarınca, kütüphanelerin özel depolarında saklamak ve okuyucularından uzak tutmak zorunda kalmışlardır.

Öte yandan yasaklı kitap uygulamasında öylesine çelişkili durumlar olmuş ve bu konu öylesine yozlaşmıştır ki, zaten zamanla bu uygulamanın bir anlamı da kalmamıştır. Çünkü, aynı eserin bir basımı 'yasaklı' olarak özel dolaplarda hapsedilirken, başka bir basımı kütüphane raflarındaki yerini alabilmiştir. Belli yabancı ülkelerden gelen kitaplara yasaklama konulduğu için Türkçesine hiç bir yasaklama işlemi uygulanmayan kitapların o ülkedeki basımları "yasaklı" sınıfına girebilmiştir. Bu bakımdan andığımız sayın Kültür Bakanlarının yaklaşımlarını takdirle karşılıyoruz. Böylece kütüphaneciler, sevmedikleri, zoraki yaptıkları bir uygulamadan kurtulmuş olacaktır.

"Olmuşlardır" diyemiyoruz! Çünkü ortada söz var, fakat yasakları kaldıran herhangi bir girişim bile, henüz, yoktur. Sayın Bakanlarımızın beyanatı ile bazı kütüphanelerimiz, yasaklı kitapları buldukları yerden çıkarıp okuyucu hizmetine sunmuşlardır. Fakat, eminiz, bundan çekinen meslektaşlarımız az değildir ve onlar bu tereddütlerinde yerden göğe haklılardır. Çünkü, kitaplar üzerindeki yasakların kaldırılması 'yasal bir temel'e dayanmamaktadır. Çünkü, sayın Bakanların 'yasakları kaldırdım' demesiyle yasakların kaldırılması mümkün değildir. Çünkü, sayın Bakanlarımız kanunlarla getirilmiş, mahkeme veya hükümet kararları ile getirilmiş, isteseler de, kaldıramazlar, kaldırmış olamazlar.

Bize göre, kitaplar üzerindeki yasaklar gerçekten kaldırılmak, kütüphaneciler üzerindeki füzuli yasaklı kitap yükü gerçekten kaldırılmak isteniyorsa, bu işin çıkarılacak bir yasa ile çözümlenmesi gerekir. Yasakların kaldırılması bir takım sözlere dayandırıldıkça, onlar varlıklarını sürdüreceklerdir. Sayın Bakanların sözleri de bir dilek olmaktan ve yasal dayanağı bulunmayan fiili durumlar yaratmaktan ileri gitmeyecektir.

41'inci yayın yılı

Elinizde tuttuğunuz, okumakta olduğunuz bu dergi, kırk yıllık başarılı bir yayın hayatını geride bırakıp 41'inci yılına girmiştir. Bunun 35 yılı **Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni** adıyla, beş yılı da **Türk Kütüphaneciliği** adıyla gerçekleşmiştir.

Bu kırk yıl içinde Türk Kütüphaneciler Derneği büyük mali sıkıntılar yaşamış, fakat her türlü güçlük ve imkânsızlıklar göğslenerek, yurdumuzun tek meslek ve bilim dergisinin aksamadan çıkarılması sağlanmıştır. Derginin neredeyse iki kütüphane rafını dolduracak oyluma ulaşan ciltleri incelendiğinde, sayfalarında yüzlerce meslektaşımızın göz nürunun, bilgi ve görüş işıklarının parıltıları görülür. Yine onun sayfalarında, kütüphaneciliğin kırk yıllık varlığını kabul

ettirme ve gelişme macerasını bulursunuz. Üzüntülerimiz, sevinçlerimiz, mutluluklarımız ve hayallerimiz onun sayfalarına yansımıştır. Bu bakımdan **Türk Kütüphaneciliği**, mesleğimizin bir aynası olmasının yanı sıra, kütüphanecilik tarihimize ilişkin araştırmalar için de başlıca kaynaktır.

41'inci yayın yılımıza, okuyucularımızı da sevindireceğine inandığımız bazı yeniliklerle giriyoruz. Dergimiz, ilk çıktığı yıllarda olduğu gibi birinci hamur kâğıda basılarak yayımlanacak bundan böyle. Dizgi işlerini de bilgisayara dayalı olarak Derneğimizde, kendimiz yapıyoruz. Böylece yalnız içerik bakımından nitelikli ve dolgun değil, aynı zamanda fiziksel yapısı bakımından da doyurucu bir dergi sunmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

1952'de başlayan yayın hayatımız boyunca, **TKDB**'nin ve **Türk Kütüphaneciliği**'nin çıkarılmasına pek çok meslektaşımızın emeği sindi; pek çok meslektaşımızın değerli katkıları oldu. Hepsine minnet ve şükran borçluyuz. Bu dergiyi çıkarmaya başlayıp sonraki kütüphaneci kuşaklarına armağan eden büyüklerimizi de, başta merhum Adnan Ötügen olmak üzere, minnet duyguları içinde sevgi ile anmayı görev sayıyoruz.

Dileğimiz dergimizin daha nice "kırk yıl"ları tamamlamasıdır. 41'inci yılında **Türk Kütüphaneciliği**'ne "kırkbir kere maşallah" diyor, yayımları gelecek kütüphaneci kuşakları nın ilgi ve desteğinde ilelebet sürdürmesini diliyoruz.

Necmeddin Setercioğlu